ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 119 ՏԱՄՆԵԻԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի 6 Յուլիսի 1895 Հինգշաբթի 6 Յուլիսի ՏԱՄՆԵԻԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 119

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ. ամիսը՝ 1 ր., հատով 5 կ.
Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչեւ 2-ը: Յայտարարութիւններն ընդունւում են ամեն լեզուներով Յայտարարութիւնների գաւառին 2 կ., բեկլամների համար կրկնապատիկ:

Յուլիսի 1-ից մինչեւ դեկտեմբերի 31-ը «Նոր-Դար»-ին բաժանորդ գրուողը պէտք է ուղարկէ 6 րուբլի: Ռուսիայից դուրս բաժանորդ գրուողները պէտք է վճարեն 6 ամսուայ համար 25 ֆրանկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական թղթակցութիւններ «Նոր-Դար»-ի:
Հայոց գործերը:
Վեհափառ Կաթողիկոսի ընդունելութիւնը Թէոդոսիայում:
Քրոնիկոն.—Կ. Պոլսից: Մի տարօրինակ երեւոյթ: Փորահարինք: Քաղաքային կանոնադրութիւն: Բարժի խորտակումն: Բաղդատոր քաղաք: Կրասնովոդսկից: Զահուկ գիւղից: Նոր հրատարակութիւն:
Նամակ խմբագրութեան:
Թղթակցութիւններ.— Նամակ Թիւրքիայից—Կ. Պոլսից:
Քաղաքական.— Քաղաքական լուրեր:
Հեռագրներ:
«Նոր-Դար»-ի պատասխաններ:
Բանասիրական.— Քրիստոնէութիւն և քաղաքակրթութիւն:
Տեղեկատու:
Յայտարարութիւններ:

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի

ԲՈՐԾՈՄ, 5 յունիսի, ժամը 11-ին.— Այսօր ժամը 10-ն անց Վեհափառ Կաթողիկոսը բարեհաճեց մեկնել Ախալցխա. մեծ բազմութիւն էր հաւաքուել Բեմերտովի պարկը, այր և կին, մեծ թէ փոքր կեցցէներով և բարեմաղթութիւններով ճանապարհեցին Հայրիկին, որ օրհնում էր խռնուած բազմութեանը: Ներկայ էին և պաշտօնական անձինք: Վեհափառ Կաթողիկոսին ուղեկցում էին, բացի Գէորգ արքեպիսկոպոսից՝ Կարապետ Այվազեան և Մակար Բարխուդարեան եպիսկոպոսները, ինչպէս և իւր սովորական հետեւորդները և այլ աշխահական անձեր, որոնք ուղեկցում էին Նորին օծութեանը:

ԱԽԱԼՑԻԽԱ 5 յունիսի, ժամը 3-ին, 35 վերստ անց.— Վեհափառ Կաթողիկոսն այստեղ ժամանեց օրուայ ժամը 3-ին: Վեհափառին ուղեկցում էին պատգամաւորութիւններ և բազմաթիւ ձիաւորներ: Քաղաքի աւագը Վեհափառին բարի գալուստ մաղթեց և մատոյց աղ ու հաց մատուցարանով, որի վրայ փորագրուած է «Հայրիկին—հայոց հասարակութիւնից»: Մ'ելլիոնեան կոչուած փողոցը նոր աւազով ծածկուած է և զարդարուած ծաղիկներով, կանաչով և դրօշակներով: Բոլոր խանութներն ու գործատները փակուած են. արհեստաւորների համքարներն իրենց դրօշներով ընդունեցին Վեհափառին, որ ամպհովանու տակ և եկեղեցական թափորով գնաց սուրբ եկեղեցի, աղօթեց, օրհնեց ժողովրդին և այն տեղից մեկնեց վեհարան՝ Կարապետեան դպրոցը, որ զարդարուած է վարդերով, ծաղիկներով, դրօշներով, ինչպէս և մի վենզիլով, որ ներկայացնում է խաչ, գաւազան և կաթողիկոսական թագ, իսկ մէջտեղը Վեհափառի պատկերը: Այնտեղ էին դրպրոցների ուսուցիչները, ուսուցչուհիները և բոլոր աշակերտները:

Կանգնեցրած են յաղթական կամարներ. քաղաքը չքեղեսնուած հանդիսաւոր տեսք ունի. ժողովուրդը խիստ ոգեւորուած է, որ կարելի չէ նկարագրել. «կեցցէ Հայրիկ, կեցցէ Հայրիկ» թնդացնում են օդը: Երեկոյեան քաղաքը լուսաւորուած կըլինի: Բորժոմից Ախալցխա ուղեւորութեան, ինչպէս և տեղւոյս ընդունելութեան ծախքը հասարակութիւնն իւր վրայ է առել: Հասարակութիւնն ի պատիւ իւր Վեհապետի հացկերոյթ է տալիս:

ՀԱՑՈՑ ԳՈՐԾԵՐԸ

Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ ուսաց, ֆրանսիական և անգլիական կառավարութիւնների հայոց խնդրի համար արած առաջադրութիւններին անմիջապէս չմասնակցող եւրոպական պետութիւնները վերսին դիմել են Բ. Դրանը՝ ստիպողաբար պահանջելով, որ մոցուին ռեֆորմները Հայաստանում, առաջարկուած ծրագրի համաձայն: Տարաձայնութեան առարկան ներկայումս հանդիսանում է պետութիւնների ընդրութեամբ Հայաստանում գլխաւոր կոմիսար նշանակելու խնդիրը: Սակայն, Կ. Պոլսում կարծում են, որ այդ տարաձայնութիւնը կըվերջանայ:

Կ Պոլսից «Գրաժդ.»-ին հեռագրում են.

«Կ. Պոլսի իտալական դեսպան Կատալանիի Լոնդոն մեկնելը, որ գնացել է այնտեղ բանակցելու Սոլսբիւրիի հետ հայոց խնդրի վերաբերմամբ, անհաճոյ ազդեցութիւն թողել Կ. Պոլսում: Այստեղ չեն հաւատում, որ իտալական դեսպանը գնացել է Սոլսբիւրիի հետ տեսակցելու հայոց խնդրի դրութիւնը պարզելու նպատակով, և ենթադրում են, որ այդ առաքելութեան իսկական նպատակն է եւրոպական պետութիւնների նոր միջամտութիւն նախապատրաստելու մակեդոնական խնդիրը վրճռելու համար»:

ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԹԷՈԴՈՍԻԱՅՈՒՄ

(«Նոր-Դար»-ին Թէոդոսիայից)

Արդէն մանաւոր հեռագրներից յայտնի է, որ Նորին Վեհափառութիւնը յունիսի 25-ին պիտի ժամանէր Թէոդոսիա և պիտի հիւր լինէր աշխարհանուն հայազգի ծովանկար (մարինիստ) պ. Յովհաննէս Այվազովսկու մօտ: Տաւրիկեան նահանգի և Խրիմի այլ և այլ կողմերից եկել էին քահանաներ, պատգամաւորներ, հոգաբարձուներ, ուսուցիչներ և եկեղեցական ստորին պաշտօնեաներ—սարկաւագ և տիրացուներ: Ժամը 12-ից սկսած, բոլոր քահանաները չուրջառ ձգած, սպասում էին Վեհափառ Հայրիկի չնորհաբեր գալստեանը: Տեղական հայոց ս. Գէորգ եկեղեցւոյ բակի գլխաւոր դրանը զրուած էր. «Կեցցէ Հայրիկ», որի չորս կողմը և դանգակատունը զրօչակներով էր ծածկուած: Եկեղեցւոյ բակում և դուրսը խուռն բազմութիւն էր հաւաքուել, որ անհամբեր սպասում էր Վեհափառ Հայրիկի գալստեան: Ժամը 1-ն էր, երբ եկեղեցւոյ զանգակները սկսեցին զօղանջել, որ Վեհափառի գալստեան մօտենալու նշանն էր. ամենքն իրենց տեղում կանգնեցին:

Մի քառորդ ժամից յետոյ երեացին Վեհափառի չքախմբի կառքերն և ապա Վեհափառի երկձի կառքն երեաց: Պահ մի տիրեց խորին լռութիւն: Կառքից իջնելով Վեհափառը մտաւ ամպհովանու տակ և չուրջառ ձգելով հանդիսաւոր գնացքի գլուխն անցաւ: Ղ. Յովսէփեան, Օգոստինոս Զորայեան և Սրապիոն Սամուէլեան քահանաները սկսան երգել նախ՝ «Հրաշափառ Աստուած» և ապա «Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի» չարականները: Բնմին հասնելուց յետոյ, լռեցին երգիչները՝ իսկ Վեհափառը յոգնած ձայնով ասաց սովորական սաղմոսը. «Ուրախ եղէ ես, ոյք սէրն ցիս ի տուն Տեառն երթիցուք մեք», «Սուրբ խաչիս» և ապա «Պահպանիչ» ու «Ցոյս հաւատացելոց» աղօթքից յետոյ, դարձաւ դէպի ժողովուրդը մօտաւորապէս հետեւեալ խօսքերով:

«Հայոց ժողովուրդ, չատ ուրախ եմ, որ ձեզի կըտեսնեմ: Օրհնեալ է Աստուած: Ուրախութեան տալի սրտից տաք, բիտաարգութեան հետ միասին իրենց լոկ ճառերովն ոչինչ չէին կարող չինել Ուգանդայի տաղանդաւոր ժողովուրդի մէջ: Այստեղ փրօթեսթանտ քրիստոնեայ ուսուցիչ է հարկաւոր, որ կարողանայ սովորեցնել բնիկներին քրիստոնեայ լինել, իրենց հիւանդութիւնները բժշկել, տուն չինել և երկիրը մշակել,—այսպիսի մի մարդ է հարկաւոր այստեղ: Այսպիսի մի մարդ, կամ այսպիսի մարդիկ է հրաւիրում իւր մօտ Մտեսան, Ուգանդայի, Ուսոգայի, Ունիօրօյի և Քարագվէյի կայսրը, մի երկիր, որն ունի 360 աշխարհագրական մղոն երկարութիւն և 50 մղոն լայնութիւն: Նա խնդրել է ինձ ասել սպիտակամորթներին, որ եթէ միայն նրանք կամենան գալ իւր մօտ, ինքը կըտայ նրանց այն ամենը, ինչ որ նրանց երբ և իցէ կարող է հարկաւորուել: Արդեօք ամբողջ հնթանոսական աշխարհում մրտեղ կայ ուրիշ խոստումնառատ միսիոնարական մի դաշտ, քան Ուգանդան: Դրա համար հրաւիրում եմ քրիստոնէական-բարեգործական ընկերութեանց նախագահներին և վեկավարներին. այստեղ, բարեկամներս, այստեղ կայ մի յաղող պարապմունք. օգտուեցէք նրանից: Նիանզայի ափերում բնակուող ժողովուրդը կանչում է ձեզ: Հետեւեցէք նրա ալնիւ ձգտումներին և լսեցէք նրանց յորդորը, և ես հաւատացնում եմ ձեզ, որ դուք մի տարւայ ընթացքում այստեղ ունի չատերին կըդարձնէք քրիստոնէութեան, քան աշխարհիս բոլոր միւս միսիոնարները միասին»:

Այդ հրաւէրն ընդունեցաւ և մի քանի անգլիացիներ գնացին Ուգանդա: Այդ ժամանակից յետոյ ընդարձակ երկրի մէջ եղած հիմնական փոփոխութիւնը ցոյց տալու համար մենք առաջ կըբերենք 1892 թ. վերջերում այդ երկիրն այցելած միսիոնարական եպիսկոպոսներից մէկի տեղեկագրի մի մասը: Նա այսպէս է գրում. «Ես դեռ ես չատ լաւ չիշում եմ այն ուրախութիւնը, որով լցուեցաւ իմ սիրտն երկու տարի առնից առաջ (1890-ին), երբ ես այդտեղ չինուած առաջին եկեղեցում քարոզում էի 1000 հոգու համար: Բայց եթէ ես այն ժամանակ զգացուել էի, երկիւղ աքանչացայ, երբ ես կանգնեցի Տիրոջ անունով խօսելու և գտայ իմ առջև 5000-ից աւելի մարդկանցից բաղկացած մի ժողով: Ես

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔՂՂԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն *)

II.

Թէ քրիստոնէութիւնը քաղաքակրթութեան հիմն է, այդ մենք աւելի պարզ կարող ենք տեսնել, եթէ քըրքրենք մեր ժամանակներում հնթանոս երկիրների մէջ տեղի ունեցած փոփոխութեանց պատմութիւնը: Չարմանալի է, թէ ինչպէս առաջնայ վայրենիները, մերկերը, մարդակերները, որոնք ընդամենը 150 տարի սրանից առաջ սպիտակամորթ եւրոպացիների ոխերիմ թշնամիներն էին, այսօր հագուած և բարեկարգուած են, ունին կանոնաւոր դպրոցներ, եկեղեցիներ, արհեստանոցները և այլն, և այդ ամենը—չնորհիւ չատերի կողմից խելագար կարծուած քրիստոնեայ միսիոնարների: Դարձեալ նրանց աշխատութեան չնորհիւ Գոլֆեզոյի կղզիներից չատերի բնակիչները միացել են և ընկերութիւն կազմել՝ իրենց միջից և իրենց միջոցներով հեռաւոր տեղեր սեամորթ միսիոնարներ ուղարկելու և այդ կերպով քրիստոնէութիւնը, այն կրօնը, որի բարերար, վերստեղծող զօրութիւնն իրենք իրենց վրայ փորձով իմացել են, տարածելու համար: Եւ նոյն իսկ Աֆրիկայի ներսում, սևերի աշխարհամասում, Ուգանդա անունով մի քրիստոնեայ կայսրութիւն կայ այժմ, որն օրըստօրէ աւելի և աւելի առաջ է գնում, թէև մի 15—20 տարի սրանից առաջ այդ տեղի բնակիչներն էլ ուրիշների պէս վայրենի էին: Ահա թէ ինչպէս առաջ եկաւ այդ փոփոխութիւնը հնթանոսութիւնից դէպի քրիստոնէութիւն և վայրենութիւնից դէպի լուսաւորութիւն և քաղաքակրթութիւն:

1875 թիւն էր, որ աչխարհահռչակ աֆրիկական հանդապարհորդ Ստէնլին (անգլիացի կամ ամերիկացի) եկաւ Ուգանդա: Այդտեղի թագաւորը, Մտեսան, ընդունեց նրան լաւ կերպով: Նա տաղանդաւոր և լաւ իշխան էր երևում: Ստէնլին, որ իւր գործերի համար այդտեղ մի քանի ժամանակ մնաց, սկսեց սովորեցնել նրան քրիստոնէութեան հիմնական ճշմարտութիւնները, և նրա այդ աշխատութիւնն այնպիսի մի յաջողութիւն ունեցաւ, որ Մտեսան մի անգամ իւր երկրի մեծամեծների ներկայութեամբ ասաց Ստէնլիին. «Դըրիը սպիտակներին, որ ես կոյր ծնուած մարդու նման եմ և որ ես միայն չ փափագ ունիմ, այն, որ սովորեցնեն ինձ տեսնել, և ես իմ ամբողջ կեանքում քրիստոնեայ կըլինիմ»:

Ստէնլին գրեթէ կուրացել էր իւր թագաւոր աչակերտի եռանդով: Իւր հիացումը նա արտայայտեց մի նամակի մէջ, որը չատ մեծ նչանակութիւն ունեցաւ Ուգանդայի, նրա թագաւորի և ժողովուրդի համար: Նա, ի միջի այլոց, հետեւեալն էր գրել. «Ո՜հ, թէ մի բարեպաշտ, գործնական միսիոնար գար այստեղ: Որպիսի գաշտ, որպիսի հասուն հունձ քաղաքակրթութեան գործի համար: Մտեսան այդպիսի մի մարդուն կըտար ամեն բան, ինչ որ նա ցանկանար՝ տուն, հող, անասուններ, փղոսկր, այո, նա կարող էր մի ամբողջ նահանգ իւրը կոչել: Բայց այստեղ միայն քարոզիչ չէ հարկաւոր: Մեծ Բրիտանիայի բոլոր եպիսկոպոսները Օքսֆորդի և Քեմբրիջի կլասիքական դասախօսութիւն ստացած և

*) Տես «Նոր-Դար» № 118.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Թիֆլիս, 26 յունվ.

Ծանոթ է, որ Ռուսաստանի Ներքին գործոց նախարարությունը ամեն տարի հրատարակում է հատուկ գրքեր, որոնց մեջ տպագրվում են տարվա ընթացքում տեղի ունեցած հրդեհների, ջրհեղեղների, հիվանդությունների, մահերի և այլ դեպքերի մասին տեղեկությունները։ Այդ գրքերի հիման վրա հետաքրքրական հաշիվներ են կազմվում։ Այսպես, օրինակ, 1893 թ. Ռուսաստանում եղել է 6 երկրաշարժ, 1 ամպրոպից առաջացած հրդեհ, 1 ջրհեղեղ, 1 ծովի ալեկոծություն, 1 ավազի փոթորիկ, 1 ձյան փոթորիկ, 1 ձյունահյուս, 1 ձյունահոս, 1 ձյան սողանք, 1 ձյան ալեկոծություն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

(Հոդ.-ծրագիր)

Ա. ՄԱԼԻՆ, 26 յունուար։

Նոյ հայրապետի դպրոցասիրական ընտանիքի՝ ամենակրտսեր տղան, որ ծնած էր ջրհեղեղէն յետոյ, երբ հայրը արդէն հարիւր տարեկան էր եղած, ինչպէս կը պատմէ Մովսէս Խորենացի, ունէր երեք որդի։ Ասոնք էին Յաբեթ, Քամ եւ Սեմ։ Ասոնցմէ Յաբեթ ամենամեծն էր, Քամ՝ միջնեկը, Սեմ՝ ամենակրտսերը։ Նոյ հայրապետ, որ ինքն ալ մեծ գիտնական մը եղած է, ամէն կերպով ջանացած է իր որդիները ալ կրթել եւ դաստիարակել։ Ասոնք ալ, ինչպէս կը տեսնենք, ամենքն ալ գիտնական մարդիկ եղած են։ Յաբեթ՝ որ ամենամեծն էր, ամենաշատ ուշադրութիւն դարձուցած է հայրենի լեզուին, գրականութեան եւ պատմութեան վրայ։ Ան է որ հնարած է հայոց գրերը, որոնք մինչեւ այսօր կը գործածուին։ Ան է որ հայերէն լեզուով գրած է հայոց առաջին պատմութիւնը, որ ցարդ չէ գտնուած։ Ան է որ հայերէն լեզուով գրած է հայոց առաջին աշխարհագրութիւնը, որ ցարդ չէ գտնուած։ Ան է որ հայերէն լեզուով գրած է հայոց առաջին տոմարագիտութիւնը, որ ցարդ չէ գտնուած։ Ան է որ հայերէն լեզուով գրած է հայոց առաջին քերականութիւնը, որ ցարդ չէ գտնուած։ Ան է որ հայերէն լեզուով գրած է հայոց առաջին բանաստեղծութիւնները, որոնք ցարդ չեն գտնուած։ Ան է որ հայերէն լեզուով գրած է հայոց առաջին ճարտասանութիւնները, որոնք ցարդ չեն գտնուած։ Ան է որ հայերէն լեզուով գրած է հայոց առաջին դրամագիտութիւնը, որ ցարդ չէ

500 լոլդեր, որոնց նպատակն է արդելք լինել ազատամիտների ռեֆորմներին։ Ներքին պալատի (պատգամաւորների ժողովի) կազմութիւնը կարող է փոխուել և իսկապէս որ յաճախ փոխուում է. այդ փոփոխութիւնը հանդիսանում է ընդհանուր ընտրութիւնների հետևանք. Բայց վերին պալատը փոփոխուել չգիտէ և ինչ հետևանք էլ որ ունենան առաջինայ ընտրութիւնները, ուզում է ներքին պալատի համար ընտրուեն 600 Թէ միայն 6 ազատամիտներ, լորդերի պալատում ամեն բան կըմնայ առաջուայ պէս և մի կողմում կըչարունակեն բազմել 500 լորդեր, որոնք պարտաւոր են դիմադրել ազատամիտների բոլոր ռեֆորմներին։ Նա պնդում եմ, որ իրերի այսպիսի դրութիւնը ներկայացնում է վերին պալատի օրէնսդրական յարատև գերակշռութիւն»։

—

Բերլինում ոստիկանութիւնը ցրել է 400 անիշխանականների մի ժողով, ուր ճառախօսներից մէկը սկսած է եղել գովասանել Ռաւաշոլին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-ԻՆ
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱԴՐԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ։

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 յուլ.—Մեծ Իշխանուհի Քսենիա Ալէքսանդրովնան յուլիսի 3-ին, երեկոյեան բարեյաջող կերպով ազատուեցաւ երկունքից. Նորածանուկն աղջիկ է, որի անունը դրին Իրինա։

Յուլիսի 3-ին ներքին գործերի մինիստրն ընդունեց բուլղարական պատգամաւորութեանը։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Ասում են, որ Կրետէ կղզում ափ են իջել յոյն ապստամբները։ Զօրքեր են ղրկուած։

ՍՈՖԻԱ.—«Բալկ. գործ»-ը հաղորդում է, որ Ֆիլիպպոպոլից Սոտոնանովի առաջնորդութեամբ դուրս եկած կամաւորների խումբը զինաթափ է արուած և ցրուած է։ Ստոյեանովն և կամաւորներից չատերը, որոնք զինուած են եղել Մանլիխերի հրացաններով, ձերբակալուած են։ Կարծում են, որ խմբին հրացաններով զինել է Ստամբուլովը, որ մինիստր նախագահ եղած ժամանակ ձեռք է բերած եղել բաւական թուով հրացաններ։

ՍՈՖԻԱ.—Դաշոյններով և ատրճանակներով զինուած 4 հոգի երէկ երեկոյեան յարձակուեցան Ստամբուլովի վրայ, որ վերադառնում էր կլուբից տուն։ Ստամբուլովի գլխին մի քանի վէրք հասցրին։ Վիրաւորի դրութիւնն, ըստ երևոյթին, խիստ վտանգաւոր է։ Ահագին քանակութեամբ արիւն է հոսել։

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱՆ
Յուլիսի 4-ից.

—

Վաքսէլի կուրս 3 ամսով

Լոնդոնի վրայ 10 ֆ. ստ.	93,00
Բերլինի վրայ 100 մարկ	45,45
Փարիզի վրայ 100 ֆր.	36,82½

Վէքսէլի կուրսի տրամադր. անփոփոխ է։

Նոր կտրած պոլուիմպերիալներ	7,40 – 7,40
Մաքսային կուպ. (100 ր. մետալով)	147½ — 148
Բորսային վեղջը	5-ից 7%
4% Պետակ. արժեթղթ.	99½ սակ.
5% ոսկ. արժեթ. 1884 թ.	164 գն.
5% Առաջ. ներքին փոխ. խաղատոմս 1864 թ.	239½
5% երկր. ներք. փոխառ. խաղատոմս 1866 թ.	226
Ազնուակ. հող. բանկի գրաւակ. խաղատոմս	208
5% Պետակ. երկաթուղ. արժէթուղթ	101½
4% Ներքին փոխ. 1 սեր.	99½
,, ,, ,, II ,,	99½
,, ,, ,, III ,,	99½
,, ,, ,, IV ,,	99½
4½% փոխ. 1893 թուի	101
,, փոխ. 1 հրատակ.	101½
,, փոխ. 2 հրատարակ.	101½
4½% Գրաւակ. արժեթղթ. ազն. հողային բանկի	101½
4½% Գիւղական հողային բանկի վկայաթղթեր	100½
5% Ս. Պետ. քաղ. վ. բնկ.	100½
,, ,, Մոսկուայի	100
5½% Դեսսայի	148
5% Թիֆլիսի	95½ գն.
5½ Գրաւակ. արժէթ. հող. բանկերի Խարկովի	100½
,, Գալտաւայի	100½
,, Ցարայի	100½
,, Կիևի	100
,, Մոսկուայի	100½
,, Բևսարաբիայի	100
,, Ներքին-Սամարայի	101½
,, Դոնսկոյ	100½
,, Վլադիմիրի	100½
6% Թիֆլիսի կալ. բանկի	101½ գն.
5% ,, ,, ,,	99½ վաճ.
6% Ռուբլիսի կալ. բանկ.	101 գն.
5% ,, ,, ,,	99½ ,,

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

—

ԹԻՖԼԻՍ, պ. բժիշկ Նաւասարդեանին։ Դուք կամենում էք ձեր «հայրենասիրութեան» ցուցահանդէս — եարմարկ սարգել. բայց չոգերին կոմիդիայի ժամանակ չէ։ Օգուտ քաղելով այն հանգամանքից, որ այսօր Թիւրք կառավարութեան դէմ «հայրենասիրութիւն» կեղծելը մի չատ դիւրին գործ է, ուզում էք գոնէ այդ ճանապարհով յայտնի դառնալ, բազարի լեզուով յարձակում էք բազարի թերթում «Նոր-Դար»-ի և նրա Թղթակից Mars-ի դէմ։ Հայհոյելը մեր սովորութիւնը չըլինելով, բոլոր հայհոյանքները վերադարձնում ենք ձեզ ամբողջապէս և ասում, որ Կ. Պոլսի մեր Թղթակիցը ձեզնէններից և ձեր բազարի թերթի արբանեակներից աւելի լաւ հայ է։ Թրքաց «Հագիդատ» թերթից մի լուր էինք արտատպել, որ լոյս էր տեսել Պոլսի և հայոց թերթերում. Սսի ժողովուրդը կաթողիկոսի ապօրինի ընտրութեան դէմ բողոքել է Թիւրք կառավարութեան։

Այդ լուրը մենք արտատպելով չգիտէինք, որ ժողովուրդը դիմել է Թուրք կառավարութեան և միևնոյն ժամանակ ասել ենք, որ դա խրատական է։

Որ Սսի ժողովուրդը դիմել է կառավարութեան իւր բողոքով—մենք չենք գովել. բայց այդ սխալ քայլը կատարուելով, չենք կարող արդարացնել այն մարդկանց արարքը, որոնք ժողովրդի իրաւունքը ոտնակոխ անելով իրենք են կաթողիկոս ընտրում ապօրինութեամբ, և բանտարկուած եպիսկոպոսների արձակուելուն չսպասելով, չտապեցնում են ընտրութիւնը, որպէս զի այդ ընտրութիւնն իրենց ցանկացած հետևանքն ունենայ։

Այն հանգամանքը, որ հայերն իրենք են իրենց ժողովուրդի իրաւունքները ոտնակոխ անում, մենք խրատական անուանեցինք։ Այժմ էլ միևնոյնը կրկնելով կասենք, որ որքան էլ որ ցաւալի է, որ հայերն իրենց իրաւունքները պաշտպանելու համար դիմում են Թիւրք կառավարութեան, նոյնքան էլ խրատական է, որ հայ ժողովուրդի իրաւունքները բռնաբարողները հայեր են։

Պ. բժիշկ, աւելի լաւ կանէիք, որ Բիթլիսի բանտում երկար ամիսներով տանջուած և հիւանդ այն Թրքահային, որ դէղ խնդրելու համար այս օրերս տանջուելով բարձրացել էր Սուլտանի սարը, հայհոյելով, սպասնալով դուրս չձգէիք ձեր բնակարանից, քան մեր դլխին անաթեմաներ, նզովքներ էք կարդում, որպէսզի ցոյց տաք, որ դուք խիստ, խիստ «հայրենասէր» էք։ Ձեր հայրենասիրութիւնով մեզ չէք վախեցնիլ։

—

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

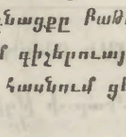

Ընդրկովկ. երկաթուղի

—

Մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բաքում դուրս է գնում առաւօտեան ժ. 9-ին 30 ր. և Բաթում հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 45 ր.։

Փոստային գնացքը Թիֆլիսից Բաքու դուրս է գնում ցերեկուայ ժ. 1-ին 10 ր. և հասնում է Բաքու առաւօտեան 7. ժ. 30 ր.։

Փոստային գնացքը Թիֆլիսից Բաքում դուրս է գնում երեկոյեան ժ. 6-ին 50 ր. և Բաթում հասնում է առաւօտեան ժ. 8-ին 15 ր.։

Մարդատար գնացքը Բաքումից Թիֆլիս դուրս է գալիս առաւօտեան ժ. 9-ին 40 ր. և Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 55 ր.։

Փոստային գնացքը Բաքումից Թիֆլիս դուրս է գնում գիշերուայ ժ. 11-ին 20 ր. Թիֆլիս է հասնում ցերեկուայ ժ. 12-ին 25 ր.։

Փոստային գնացքը Բաքուից Թիֆլիս դուրս է գալիս գիշերուայ ժ. 11-ին 5 ր. և Թիֆլիսից հասնում ցերեկուայ ժ. 5-ին 50 ր.։

Ապրանք-մարդատար գնացքը Թիֆլիս-Գանձակ դուրս է գնում երեկոյեան 7 ժ. 27 ր., հասնում Գանձակ առաւօտեան 7 ժ. 40 րոպէին։

Ապրանք-մարդատար գնացքը Գանձակից Թիֆլիս դուրս է գալիս երեկոեան 6 ժամին, հասնում է Թիֆլիս առաւօտուայ 7 ժ. 35 րոպէին։

Պատ. երթ. Ուազմա-վիրական Ճանապարհով

—

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը ուղևորւում է առաւօտեան 8 ժամին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Վլադիկավկազ է հասնում հետևեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան։

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղևորում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց գիշերելու տեղ է հասնում Վլադիկավկազ հետևեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան։

Վլադիկավկազից՝ հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը ուղևորւում է առաւօտուայ ժամը 8 ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Թիֆլիս է հասնում հետևեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան։

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղևորում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց գիշերելու հասնում է Թիֆլիս հետևեալ օրը ժամի 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

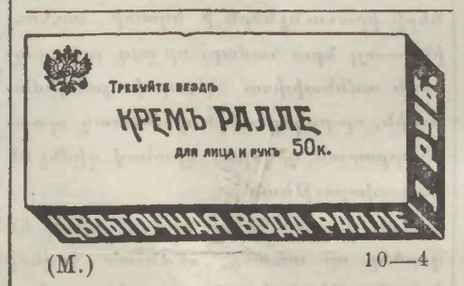

(М.) 10—4

ԱՐԴԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵԼ ԵՄ
Բեօրնսաիերնէ-Բեօրնստոնի
«ՆՈՐԱՊԱՏԱԿՆԵՐ»
Կատակերգութիւնը և չուտով կըլսանձնեմ տպագրութեան։
5—2. ԱՐՇԱԿ ԵԴԻԴԱՐԵԱՆ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Թիֆլիս, Նադրնայա փողոց, № 9

Ցանկացողք ունենալ լրենց առևտրական գործերի համար անյեալ լուսնիս ամսում ուսման ընթացքն աւարտած աշակերտներ և աշակերտուհիներ, թող բարեհաճեն դիմել կուրսերի հիմնողին, Մ՝անուէլեանցին։ Աւարտողները ստացել են մասնագիտական առևտրական կրթութիւն, Կովկասի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուից հաստատուած ծրագրի համեմատ, և ունին շքեղաւոր ատեստատներ։

Ընդունելութիւնները սկսուելու են սեպտեմբերի 1-ից։ Կուրսերի ծրագրերն և կանոնները կարելի է ստանալ չքնաղ եղբ. Ծովհաննովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում։ Օտարաքաղաքացիք դիմում են՝ Тифлисъ, учредителю Коммерческихъ Курсовъ С. И. Мануэльянцу.

(668) 12—1

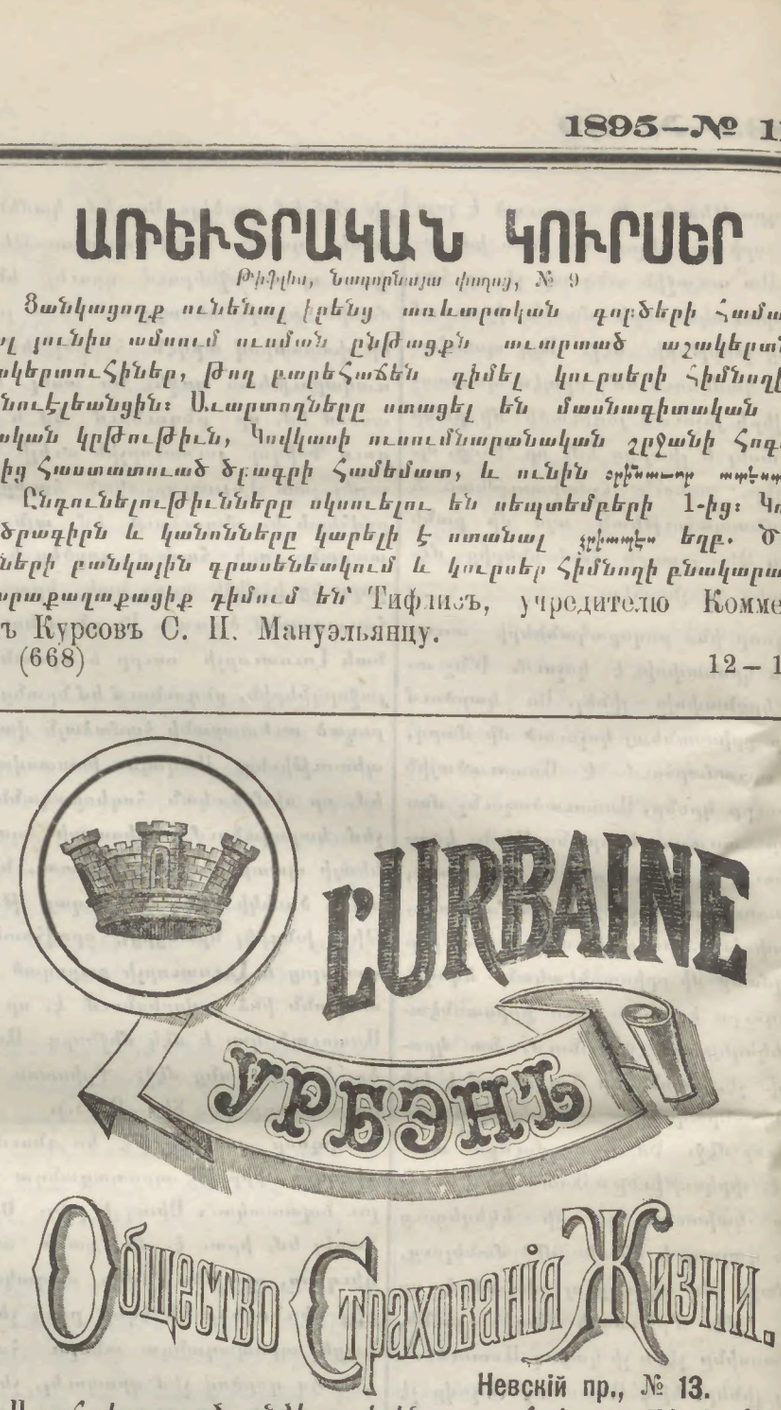

Ապահովագրուած անձերը, իրենց ապահովագրութեան հենց առաջին տարուց, մասնակցում են Ընկերութեան տարեկան հաշիւներից յայտնուող օգուտներից 50%-ին։

Նրանց, այդպիսի մասնակցութեան փոխարէն, նոյնպէս բաւական նշանաւոր արտօնութիւններ են տրւում ձերբանալու կամ աշխատանքի կատարելապէս անընդունակ դառնալու դէպքում։

(331) 40—28.

ՍԱՐԿԱՒԱԳ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՃՈՒՂՈՒՐԵԱՆ

ՄՈՌԱՑՈՒԱԾ ԱՇԽԱՐՀ

Առաջին և երկրորդ դիրք
Առաջին գիրքը — 60 կ. երկրորդը — 50 կ., երկուսը միասին —1 ր.։ Ճանապարհածախքը վճարում է գնողը իւրաքանչիւր գրքին 7 կ.։ Դիմել՝ Тифлисъ, Николаевская, №10, архидіакона Ану. Джугурянъ. կամ Թիֆլիսի գրավաճառներին։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ԵԱԿՈՐ“

Հաստատուած 1872 թուին։
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ 2.500.000 ր.
Բացի պահեստի փոխարձներից

ԿՐԱԿԻՑ ԶՊՇՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ամեն տեսակ շարժական եւ անշարժ կայքերի.

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏՆԵՐԻ ԶՊՇՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ծովային, գետային եւ ցամաքային այլ եւ ապահովագրութիւն նաւերի

ԿԵՆԴԱՆԻ ԶՊՇՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
առանձնապէս ձեռնտու պայմաններով եւ արտօնութիւններով ի դէպ աշխատանքի անընդունակ դառնալուն։

Օրինակ.—30 տարեկան անձն ապահովագրում է 10,000 ր. դրամագլխի, որ պիտի ետ տրուի իր մահից յետոյ, երբ էլ մահը վրայ հասնելու լինի։ Այդպիսի ապահովագրութեան համար նա պէտք է իւրաքանչիւր 4 ամսում վճարէ 78 ր., եթէ ցանկանում է արտօնութիւններ ունենալ աշխատանքի անընդունակ դառնալու դիպուածում։ Այս ապահովագրութիւնն իրական ապահովութիւն է այն անձերի ընտանիքների համար, որոնք մի ջոջերն են ձեռք բերում անձնական աշխատանքով, որովհետև ապահովագրուած անձի աշխատանքի անընդունակ դարձած դիպուածում տրուող դրամագլուխը ապրուստի միջոցների համար նեցուկ է։

Ապահովագրութեան համար յայտարարութիւններն ընդունւում և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդւում են Ընկերութեան Գլխաւոր Վարչութեան մէջ Մոսկուայում, Ընկ. Կովկասի Վարչութեան մէջ՝ Թիֆլիսում (Վ.Եկատերինինսկայա փ. տ. № 2) և գործակալութիւնների մէջ՝ Կայսրութեան բոլոր քաղաքներում։

Հաստարակութեան յարմարութեան համար ապահովագրութիւնների ընդունելութիւնը բացուած է Կուկիայում, 3-րդ հաչտարար դատարանի կողքին, տ. Ալեխանի, Փեոդոր Ալէքսանդրովիչ Իվանովի բնակարանում։

(336) 100—40

Тифлисъ Дов. Цензурою 5-го Іюля 1895 г. Տպարան Ա. Մելիք-Շահնազարեանցի։ Типогр. А. О. Меликъ-Шахназаріанца Воронц. Набережн. Церковный домъ